

בס"ד. יום א' כ"א טבת תש"ע

שם: _____ זמן: _____

מבחן שבועי בבא בתרא דף קלא – דף קלז (י33)

1. באר צדדי ספיקא דרבא לענין דינא דריב"ב, ואיך בעו למפשט מדר' נתן. 2) מה השיב רבי לר' נתן, ומה הקשה על דברי עצמו. 3) מה החסרון בכתובת בנין דכרין לריב"ב שאינו דומה לדינו, ומה בעינן לומר משום הא. 4) האם למסקנא נפשט ספיקו דרבא. 5) האם לישנא דמתניתין דכתובת בנין דכרין דוקא לריב"ב, ומדוע.

ב. 1) מה יליף רב"ע מדין כתובת בנין דכרין לדין מזון הבנות, ואיך יליף. 2) באיזה אופנים אמרינן שלא עשה אלא אפוטרופוס, ומדוע אמרינן כן.

ג. 1) מה הם צדדי ספיקו של רבא בבריא היאך. 2) באר "למחצה לשליש ולרביע". 3) כתב לאשתו כל נכסיו האם גובה מהם כתובתה, ומדוע, ומה יהיה הדין אם יצא שטר חוב על נכסי הבעל. 4) מדוע היה צריך ר' נחמן לפסוק דתקרא כתובתה ותעמוד על מתנתה, הא זו שיטת חכמים, והלכה כוותייהו.

ד.1) מה שנו מקולי כתובה, מה שיטת ר' יוסי, ומה ביאור דבריו, ומה אמר ר' יהודה, ומה פסק ר' נחמן. 2) מה הם צדדי ספיקו של רבא בבריא היאך, לענין הכותב נכסיו לבניו ונתן לה קרקע כל שהוא, והאם דין זה נאמר גם אם הותר לה מטלטלי, ומדוע.

ה.1) חילק נכסיו לבניו במתנת בריא וגם לאשתו, ולא השאיר כלום, ומתה בת וירשה אביה, האם יש צד שהאשה מחלה שיעבוד הכתובה גם מאותה ירושה, ומה היא מסקנת הגמ'. ואם השאיר דקל שלא נתן, האם מחלה כתובתה, ומדוע. 2) מה אמר רב הונא שחשדו רב נחמן תחילה "בגנבה", ואיך ביאר דבריו, ומה ביאור דברי רבא "והא אפסקה", ומה השיב לו ר' נחמן, ומה ביאור דבריו.

ו.1) באר דרשת רבא לרב עיליש. 2) באר דברי המשנה "איך רוח חכמים נוחלה הימנו". 3) מה עשה יוסף בן יועזר, ומדוע, והאם נהג נכונה, ואיך דייקה זאת הגמ'. 4) מה פירוש "עיליתא" ואיך מוכך. 5) האם שייך למימר הכא "שלא יהיה כח הדיוט חמור מכח הקדש" ומדוע. 6) האם מותר לכתחילה לנהוג כריב"ב ומדוע.

ז.1) מה היה המעשה דפליגי שמאי ויונתן בן עוזיאל, ובמאי פליגי. 2) מה הקשו תוס' על הא דאמרה המשנה דכל מתמה שאינו יכול להקדישה אינה מתנה, ומה תירצו. 3) מה היה מעלתם של תלמידי הלל, ומי היה הגדול שבהם ובמה היה גדול.

ח. 1) מדוע אי אפשר לומר דמה שאמרה מתניתין דהאומר זה בני, אתיא לאשמועינן דנאמן ליורשו, ומה אתיא לאשמועינן, ומדוע דברי המשנה דקידושין אינם פשוטין. 2) מה כח נאמנות האב לומר זה בני לפטור את אשתו מן הייבום. 3) מה החידוש במיגו שבידו לגרשה להאמינו שיש לו בן. ומה החידוש במיגו לענין להאמינו שגרשה. 4) מה היו שתי המימרות דר' יוחנן

דסתרי אהרדי ואיך תירצה הגמ'. 5) בהי גוונא פליגי אמוראי לענין פלגינן, ומה צדדי הפלוגתא, ולמאי לא דמיא ומדוע.

י. 1) בהי גווני אמר רבא לר' נתן בר אמי חוש לה, ומדוע צריך היה לחשוש. 2) באר כמה אופנים ששייך לבאר דברי הגמ' הא אמרי עדים דאיכא סהדי, ומה הנפקא מינה. 3) אמר זה אחי, פרט מה הדין, ובאיזה אופן מדברת המשנה, והאם אפשר להוכיח לענין מה לי בידך והלה אומר איני יודע.

י. 1) האם יש חלוקי דינים בגוונא שמת האח דאתא ממדינת הים ואם כן פרט מה הם, ומה הטעם. 2) האם מתנת שכיב מרע שכתבה המת חלה, ומדוע. 3) האם יש מתנת בריא שהיא כמתנת שכיב מרע, ולענין מה שוות המתנות, איזו מתנת בריא אינה יכולה לחול, איזו חלה, ומדוע. 4) מי היה תלמיד ומי הרב, ר' יוחנן או ר' אלעזר, ולמאי נפקא מינה. 5) שכיב מרע שאמר כתבו ותנו מתי כותבין ונותנין בודאי, ומדוע, ואיך נפסק להלכה.

יא. 1) כתב מהיום ולאחר מיתה, מה הדין לענין מתנה, והאם גם לשאר ענינים הווי כן, ומדוע, 2) מה לא צריך לכתוב לר' יוסי, ומדוע, ואיך מוכיח הרשב"ם איך נפסק להלכה. 3) האם יש מצבים שר' יהודה מודה לר' יוסי, ואם כן מה הם, ומאי שנא מהיכא דפליג.

יב. 1) הכותב נכסיו לבנו מהיום ולאחר מותו, מה דין הנכסים עד שימות, ומה דינם לאחר מותו. 2) מכר הבן הנכסים בחיי האב, מה דינם לפני שימות האב, ומה דינם לאחר שימות, ומה דינם אם מת הבן לפני שמת האב. 3) לשיטת ר' יוחנן מאי טעמא בעינן לתקנת אושא, דאשה שמכרה נכסי מלוג בחיי בעלה שלא עשתה כלום. 4) אי קנין פירות לאו כקנין הגוף, מה

הדין לענין מקרא בכורים, ומה לענין הבאתם, ומדוע. (5) מאי טעמא בעינן לפלוגתא דר' יוחנן וריש לקיש גם לענינינו וגם לענין בכורים. (6) מה הקשתה הגמ' מאחריך, ומה תירצה.

יג. (1) האם גרסינן אלא אחריך וכו', ואיך אפשר לגרוס, ומדוע. (2) מי הוא הנקרא רשע ערום, והאם ראשון המוכר הנכסים לדעת רשב"ג גם נקרא רשע ערום, ואם לא מאי נפקא מינה. (3) הגדר מזה הוא גמר מיתה, ומה לאחר גמר מיתה, ולענין מה נידון כאן, ומה הראיה מגט. (4) לענין מה יש חידוש מיוחד בשיטת רשב"ג, ומדוע.

יד. (1) האם הנותן אתרוג במתנת אחריך, פליגי ביה נמי רבי ורשב"ג, ומדוע. (2) האם יוצא באתרוג של שותפות, ומדוע. (3) היכן מצינו שמה שכתבה התורה לשון רבים היינו שהדין הנאמר הוא אף בדבר השויך לרבים, והיכן לא, ומדוע, ומה יסוד ההיתר לברך על אתרוג הקהל. (4) האם ר' מאיר בעי תנאי כפול גם בדיני ממונות, ומדוע. ואיך מועיל התנאי במתנה על מנת להחזיר, הא הווי תנאי ומעשה בדבר אחד. (5) האם לרשב"ג גם באומר אחריך יחזור לי, מכירתו מכירה, ומדוע.

בהעלחה רבה

תשובות למבחן שבועי בבא בתרא דף קלא - קלז

תשובה א.

1. האם גם בבריא דיבר ריב"ב או רק בשכ"מ דכתיב ביום הנחילו את בניו ומיניה ילפינן והאם ביום הוא דווקא דהיינו זמן שכ"מ או לאו. ובעי למיפשט מר"נ שאמר לרבי דמדכתיב ירתון סימן דסברת כריב"ב וכתובות בנין דכרין איירי הרי בבריא וגם ר"נ ל"פ שבוה איירי ריב"ב רק סבר דמדוע סתם כריב"ב ולפי"ז מוכח דסברי דריב"ב איירי בבריא ג"כ. אמנם לתוס' הראיה מהיכא דלא הוי תנאי בי"ד כגון שכתב דמשמע שא"צ לתנאי וקנה בתורת ירושה וזה כל השקו"ט האם מדין תנאי או לאו.
2. רבי השיב לר"נ דיסבון תנן ודחה עצמו מדלא גביא ממשעבדי ע"כ הוי ירושה ולא מתנה.
3. דהוי לדשלב"ל וע"כ צריך לומר דהוא משום תנאי בי"ד ושאני.
4. לרשב"ם נפשט ודאי דהא רבי ור"נ ל"פ דריב"ב איירי אף בבריא וכ"כ ר"י אמנם תוס' ביאר שנשאר ספק דהרי ביאר דכל דברי אביי דאין ראייה דאיירי בבריא דאמר לשון ירתון משום דמהני בשכ"מ או משום דהוי ירושה ומתנה בדבר אחד וכיון שלמסקנא אין בטוח דהוי ב' תקנות דרק דילמא א"כ הוי ספק דילמא הוי ירושה ומתנה בדבר אחד וכתכ"ד ורבנן מודו אי כתיב ירתון ע"כ כריב"ב. ואי כתיב יסבון כרבנן דהוי מתנה, וע"ז קאמר אביי דהיה לרבי לתרץ דאף אם ירתון משום דתנאי בי"ד שאני כמו שמקנה לדשלב"ל, ומתרץ מהלשון ירתון משמע כריב"ב דהול"ל יסבון. ואח"כ אומר דהוי ירושה ומתנה בדבר אחר ושוב הוי כרבנן ג"כ דמודו וסבר דהוא תקנה אחת והוי כתכ"ד, ודחינן דב' תקנות ושוב ע"כ כריב"ב.

תשובה ב.

1. דכשם שכתובת בנין דיכרין דהוי כירושה הוא רק לאחר מיתה, כן נמי חיוב מזונות הבנות הוא רק לאחר מיתה. ואי נימא דנתקנו בחד בי דינא, ניחא דילפי מהדדי. אך גם אי נימא דלא נתקנו בחד בי דינא, מ"מ י"ל דקודם תיקנו כתובת בנין דכרין, ולאחר זמן שתיקנו מזון הבנות, תיקנו כעין קמיתא שלא יקשו תקנה אתקנה.
2. באופן שנתן כל נכסיו בלשון מתנה לאשתו או לבנו בין גדול ובין קטן, אמרינן דלא עשאן אלא אפטרופוס, משום דלא מסתברא דנתן כל נכסיו לאחד ולא שייר כלום לאחרים, וע"כ אמרינן דמסתמא לעשותן אפטרופוס התכוון והיינו שיהיו כפופין להן ומחמת כן יכבדום. אבל בנתן לאחרים, לא מסתברא שהתכוון לעשותו אפטרופוס, ופשיטא שהתכוון למתנה. וכן הדין באשתו ארוסה ובאשתו גרושה. ולענין בת אצל האחין ואשה אצל בני הבעל, נמי אמרינן שהתכוון לכבודם. אבל בת אצל הבנים הוא פלוגתא בגמ'.

תשובה ג.

1. האם דווקא בשכיב מרע שהולך למות יש לומר שחושש לכבודם, אבל בבריא יש לומר דיכבודם מאימתו ואין לומר שנתן רק כדי לעשותם אפטרופוס. או דלמא דאף בבריא כוונתו שכבר מעתה יכבדום מחמת ידיעתם שלאחר מותו יהיו כפופין להם. ושפיר אמרי' דרק לעשותן אפטרופוס התכוון.
2. הרשב"ם ביאר דהיינו שנתן לאשה קרקע עם פירות מחצה מנכסיו או שלישי או רביע [והוי זו וא"צ לומר זו]. והתוס' פירשו דנותן רק פירות למחצה לשלישי או לרביעי. [והיינו למספר שנים], אבל את הקרקע כלל לא נתן.
3. באופן שכתב כל נכסיו אמרינן שמחלה שיעבוד כתובתה, והטעם כדמסקינן, דבההוא הנאה שמחזיקה נאמנת ונותן לה כל נכסיו, גמרה ומחלה שיעבודה, אבל אם יצא שט"ח על נכסי הבעל נחלקו ר"א וחכמים, האם אמרינן דכל מחילתה הוא להאי גיסא שלא תפסיד, אבל אם אינה יכולה לטול משום מתנה, ודאי שתיטול משום כתובה. או דאמרינן דכיון דמחלה דהא יודעת דתו אין לו נכסים והתצתה למתנה, אמרינן דמחילתה מחילה ותו אינה יכולה לגבותם מדין שיעבוד.
4. ר' נחמן הוצרך להשמיענו דאף דבעלמא סבר דאולינן בתר אומדנא אף היכא דבא לטול מעשיו מחמת האומדנא, אפ"ה הכא תקרע כתובתה, משום דאדרבה הכי אמדינן שבההיא הנאה שמחזיקה נאמנת ונותן לה כל נכסיו, מחלה לגמרי השיעבוד.

תשובה ד.

1. הא דעל ידי שזיכה על ידה נכסיו לבנים, או בחילק בפניה ושתקה, ואו דאמר לה טלי קרקע זו בכתובתיך, אמרינן דאם כתב אף לה קרקע כ"ש איבדה כתובתה, הוא מקולי כתובה, דאילו בבע"ח לא אמרי' דמשום הכי מחל. ולדעת ר' יוסי סגי בקבלה, והיינו דמחלה בפירוש, (לדעת הרשב"ם). ואף דלא כתב לה קרקע כ"ש איבדה כתובתה. ור' יהודה ביאר דעת ת"ק דאמר דאם כתב לה קרקע כ"ש איבדה כתובתה. דאיירי נמי שהיתה שם וקיבלה עליה, אבל בלא"ה אמרינן דנחת רוח עשתה לבעלה. ור' נחמן פסק דכיון דעשאה שותף בין הבנים מחלה. וביאר הרשב"ם בשם רש"י דר' נחמן סבר כר' יוסי וסבר דלדבריו סגי או קבלה, או כתיבה ובאופן שחילק בפניה ושתקה וכשמואל רבו.

2. האם דווקא בשכיב מרע דיוודעת דאין לו עוד נכסים, וע"כ אם לא התכוונה למחול, לא היה לה לשתוק. אבל בבריא כיון דשייך שיקנה עוד נכסים, י"ל דסמכה על הא ולהכי לא מיחתה, או"ד דכיון דעתה תו לית ליה נכסים אחרים, ודאי דמחלה דאל"ה לא היה לה לשתוק. ורק היכא דשייר לה קרקע דהוא דבר חשוב והחשיבה כשאר בניו, י"ל דמחלה, אבל אם שייר לה רק מטלטלין דלא החשיבה, אין ראייה שמחלה שיעבודה.

תשובה ה.

1. נחלקו בזה בגמ', דאיכא מאן דסבר דמחלה על ירושה זו ושוב לא ישתעבד. אבל מסקנת הגמ' דלא גרע מאילו קנה נכסים אחרים, דפשיטא שמשמעבד לכתובתה, דהא מחלה רק מה שיש עתה, ולהכי חזרת וגובה מירושה זו שירש הבעל. ובאופן דשייר דקל שלא נתן, איכא מ"ד דמחלה רק על מה שחילק ולא על הדקל ששייר. ורבינא קאמר, דכיון דידעה לדקל אי איתא דמחלה הרי מחלה על הכל דלא מסתברא דמחלה לחצאין, אלא אדרבה כיון דשייר דקל לגביית כתובתה, י"ל דסמכה אהא ולהכי שתקה, אבל ודאי שלא התכוונה למחול שיעבוד כתובתה מהנכסים.
2. ר' הונא אמר דשכ"מ שכתב כל נכסיו לפלוני, אם ראוי ליורשו, נוטל מדין ירושה. ואם אינו ראוי ליורשו, נוטל מדין מתנה. והקשה ר' נחמן דאם כוונתו לפסוק כריב"ב, שיאמר הכי להדיא. והסיק דר' הונא אמעשה קאמר, ועיקר כוונתו להשמיע דאם אמר נכסי לפלוני או "אלא למאן" משמעותו ב' לשונות, ואם יכול להתפרש בירושה, אמרי' דהוא ירושה, ואי משום מתנה הרי הוא מתנה. ונפק"מ היכא דאמר ואחריו לפלוני, דאי משום ירושה, הרי ירושה אין לה הפסק, אבל אי משום מתנה שפיר קנה השני. והקשה רבא "והא אפסקה", דהרי נתן על תנאי שאחר יקבלו ולא היורש. ותירץ ר' נחמן דרחמנא אמר דאין לה הפסק, וא"כ הוי מתנה ע"מ שכתוב בתורה ותנאו בטל.

תשובה ו.

1. אני ה' בעתה אחישנה שלא נותן לצדיקים לטעות ומחיש להם ישועה ומוכח מכאן שאינו טועה דפעם שעומד לטעות החיש לו ישועה.
2. שגורם להם חרון אף שהעביר נחלה ממי שראוי לירש. – רשב"ם.
3. כיון שבנו לא היה נוהג כהוגן הקדיש נכסיו – עלייתא דדינרי – לשמים. וגבי מעשה דבנו שהקדיש ששה יש ב' א"ד מה כתבו האם יוסף הכניס אחת ובנו הכניס שש או בנו הוציא שבע ומהלשון משמע דהוא מחמת מעשה דיוסף וא"כ אם בנו הכניס שש דטוב סימן שעשה טוב ומחמת זה בנו השתפר. ואם הוציא שבע דגרוע משמע מחמת שעשה גרוע ולכן גם בנו עשה כן.
4. עלייתא תוסי' הביא דמפשטות הוא עליה מלאה דינרי ולפי"ז הוא גוזמא והכא שנקטו מספרים שש ושבע וחד א"א לומר כן וע"כ דהוי כד ששואבין בו יין ושמן.
5. הכא א"צ דכיון דאמר שיעור למה רוצה למוכרו אף ששווה יותר ממילא אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט וזה שייך רק בנתכין לקנות שווה בשווה ומשך והוול דאו שצריך לשלם יותר מחמת דבהדיוט קנה במשיכה מדשמואל דאמר אל תהי בעבורי אחסנתא ואפי' לרבות לאחד ולמעט לשני ואפי' כן בן הבנים ובת בין הבנים מוכח שלא והטעם שמה יצא מבנו ילדים טובים.

תשובה ז.

1. בנתן מתנה לו במקום להוריש לבניו והקדיש שלישי מכר לצורתו שלישי והחזיר לבניו שלישי, ופליגי דשמאי סבר כמעשה בן חורון והיינו לרשב"ם שמאי סבר דכיון שאינה מתנה כשמקדישה ה"נ הכא שעושה נגד רצונו ונותן לבניו מפסיק להיות מתנה ומתחיל לעיות פקדון ע"מ שלא יתן לבניו ולכך צריך לקחת בחזרה, וענהו יונתן דכמו ששם אין למתנה לחצאין ולכך אי"ז מתנה ה"נ הכא שלא פירש הוי מתנה בהכרח להקדש ומכירה ושוב הוי מתנה גם לזה (בגוף מעשה דבן חורון י"א דגרסינן והוא סבר דהיינו שלכך מכר והקדיש לגלות)
2. ש' התוס' דאירי שאביהם הדיר מהם הנאה וממילא סבר שמאי דהוי בדיוק כמעשה בן חורון שהיינו הערמה גמורה ואדעתא דהכא נתן אביהם. וע"ז ענהו שהקדיש ומכר וא"כ הוי מתנה גמורה ושמאי לא ידע זאת.
3. מאתרוג שנתן במתנה ע"מ להחזיר שיצא אע"פ שאין יכול להקדישו, תי' א' שיכול להקדיש, עד שיחזיר ונפ"מ לאיסור הנאה תי' ב' דאין דין ראוי להקדישו רק כך הוי מעשה שם ועיקר ענינו שלא יהא נראה כערמה וכן בירושלמי.
3. 30 ראויים שתשרה שכינה כמשה 30 שתעמוד חמה כיהושוע 20 בינונים בין משה ליהושע. גדולה שבהן יונתן בן עוזיאל וגדול שכל עוף בעליו בשעה שעוסק בתורה מיד נשרף (ברשב"ם עאכו"כ שגדול להבין דבר מתוך דבר)

תשובה ח.

1. באר הרשב"ם דכיון דאינו ידוע כבנו, אינו נאמן אלא מתורת מיגו, ונאמן רק על נכסים שיש לו עתה, ופשיטא דנאמן ומאי קמ"ל. וע"כ דאתי לאשמועינן דנאמן לפטור אשתו מן היבום. והיינו אף בגוונא שהחזק חזקה בעלמא שיש לו אחים וזוקקה ליבום. ומתני'

- דקידושין כיון דמבואר דנאמן להתירה ולא נאמן לאוסרה, ולכאור' לא אתיא כר' נתן, ע"כ דבעינן לאוקמוה שלא הוחזקה לא בבנים ולא באחים, ולהכי זה בני נאמן, וזה אחי שבא להוציאה מחזקתה אינו נאמן.
2. מסקינן דהיינו משום דבידו לגרשה וע"כ לפוטרה מיבום.
3. להאמינו שיש לו בן הוא חידוש דאף דכל נאמנותו הוא מטעם שבידו לגרשה, ואם יגרשה הרי תאסר לכהן, וביש לי בן הרי אינה אסורה לכהן. ולענין להאמינו שגרשה איכא חידוש דאף שאין קול ואם איתא דגרשה מסתמא היה קול לדבר, אפ"ה נאמן משום דבידו לגרשה.
4. דבמימרא חדא מבואר דנאמן לומר שגרש את אשתו אף דאין קול, ובמימרא שניה אמר שאינו נאמן. ותירצו, דדווקא למפרע אינו נאמן משום דאינו בידו, אבל להבא שפיר נאמן דהוי בידו.
5. לענין אמר גרשתי למפרע, האם להאמינו לענין להבא, דלזה יש לו מיגו דמה לי לשקר. דאם פלגינן דיבורא שפיר אפשר לקבל רק מה שאמר גרשתי במיגו דהיה מגרשה. אבל אי לא פלגינן דיבורא, ע"כ צריכים לקבל את כל דבריו, וכיון שאמר שגרשתי למפרע, ולהאמינו נאמן, אין דברו מתקבלים כלל. ולא דמיא למאי דאמר רבא דהמעיד שפלוני בא על אשתו, פלגינן דיבורא ואף שאינו מתקבל לענין אשתו, מ"מ מתקבל לענין הבעל. משום דהתם הוי תרי גופי הבעל והאשה. אבל בחד גופא בלמפרע ולהבא א"א לפלג.

תשובה ט.

1. באחד שרצה לפטור אשתו מיבום ע"י שאמר גרשתי אותה דלחוש לדברי ר"י דאמר דאינו נאמן לומר גרשתי משום דמתנגד לקול ולא לסמוך אשנויא דחיקא דמה שאמר אינו נאמן היינו למפרע ולא מכאן ולהבא.
2. תוס' כותב דהיינו והא איכא קול דיש עדים בצד אסתן שיש לו אחים אבל לא דיש עדות שיש שם עדים דא"כ למה שנתירה.
3. במשנה מבואר דאם אמר זה אחי אינו נאמן – ולכן לא יכול לכופף את אחיו ליתן לו חלקו בנחלה – ולא נותן אלא מחלקו מה שלדעתו הוה שלו – ומ"מ היכא דמת האח בלי בנים כל האחים יורשים אותו חוץ מחלק שנתן לו מתחילה האח שהודה. ומקשה הגמ' היכי דמי אידמוודו האחים שזה אחיהם או למה רק הוא נותן חלקו – ואם אמרי דאינם אחיהם אז למה יורשים אותו עם אחיהם. ומסיקה הגמ' דאמרי' האחים אין אנו יודעים. ושואלת הגמ' זאת אומרת מנה ליביגן והלוה אומר איני יודע פטור ואביי דוחה דשאני משנתנו דאין האח הזה ברי אלא ע"י האח והוה ברי על ידי אחר. וכותב תוס' דלולי דברי אביי גם לא מוכרח היכא דהוה ברי טוב ושמא גרוע בפטור כוון מנה לו בידך והוה אומר פטור דאולי כאן אין האחים חייבים משום דהם שמא טוב, ומיהו אביי דס"ל בשאר מקומות דגם בכה"ג חייב איצריך לתרץ כן.

תשובה י.

1. באופן שנפלו לו נכסים ממקו"א, אף הם נוטלים מחמת הודאת הודאי, אבל את מה שקיבל מן הודאי לשם הירושה, אינם נוטלים דהא יכול לומר להם דיטלו את חלקם שעד עתה החזיקו בו בגזל. ובאופן שהשביח שבח הבא בכתפיים, חשיב כנפלו לו נכסים ממקו"א ויחלוקו. אבל היכא דהשתנה בשבח אבל לא השתנה שמו, הוא ספק בגמ' האם כיון שלא נשתנה שמו אמרי' ביה יחזור נכסים למקומן, או דכיון דסו"ס איכא טפי מדמעיקרא, אכתי צריכים לחלוק. וקאי בתיקו.
2. מבואר במתני' דאם לא זיכה מחיים אינה מועלת. וביאר הרשב"ם דדווקא בצוואת פיו דחיישי' לטירוף דעת תיקנו שדבריו ככתובין ומסורין, אבל כשכתב יש לומר שמא לא התכוון אלא להקנותו בשטר ואין שטר לאחר מיתה.
3. באופן שאמר מהיום ולאחר מיתה, הוי כמתנת שכ"מ דחלה רק אחר המיתה, ולדעת הרשב"ם לענין חזרה לא דמי למתנת שכ"מ. אבל התוס' ביארו דאיירי באופן שהתנה שיחול רק אם ימות, ואף בזה יכול לחזור כבמתנת שכ"מ. אבל ליתן ממש לאחר מיתה אינו יכול, דהא אז אינו יכול ליתן. [וגוף מהיום ופירות לאחר מיתה שפיר מהני].
4. ר' אלעזר הוי תלמיד דר' יוחנן ונפק"מ דאם מצינו מימרא ואח"כ מצינו סיוע לדברים, ע"כ דהתלמיד אמר למימרא, והרב הוא שסייע וחזק הדברים.
5. באופן שכתבו ונתנו קודם שמות, ודאי דמהני. אבל לאחר מיתה יש לחוש שמא לא גמר להקנותו אלא בכתיבה ואין שטר לאחר מיתה. ומסקינן דאם ייפה את כוחו, והיינו דאמר אף כתבו ותנו, אמרינן דלייפות כוחו התכוון ואין כוונתו שיחול רק אחר מיתה. והכי קימ"ל.

תשובה יא.

1. גוף מהיום ופירות לאחר מיתה וכל זה אינו אלא לענין מתנה אבל לגיטין דלא שייך לחלק בין גוף לפירות התכוון לגרש מעכשיו לכשימות.
2. מהיום דזמנו של שטר מוכיח עליו. ורשב"ם מביא מדריינד בהלכה כר"י – ואפ' דאתקין רב בגיטי לכתוב מהיום לאפוקיה מדרי אינו אלא חומרא דגיטין – אבל ודאי לענין ממונות פסקינן כר"י דזמנו של שטר מוכיח עליו ולא צריך לכתוב מהיום.

3. היכא דהוה שטר דכתב גם אקניה וקניניה – וביאר רשב"ם בכתב בתחילת השטר לשון דאקניה ובסוף השטר לשון דקנייה דמשמע דעושה קנין מפורש בשטר ולא שחזור על מה שכתוב בשטר מודה ר"י לר"י במתכוון לקנות מהיום. אבל אם כתב קודם דקנייה ואח"כ דאקניה בכה"ג רק הוה סיפור דברים ולא מודה ר"י לר"י [ותוס' מקשה דאין למדים משיטה אחרונה].

תשובה יב.

1. עד שימות אוכל האב ויכול למוכרו לפרות עד שימות לאחר מיתה הוי של הבן ויכול הבן למוכרו הגוף עכשיו שיזכה בהם לשימות.
2. לפני שימות אוכל האב דלא יכול למוכרו אכילת פרות בחיי האב דהשאר לעצמו. אחרי שימות יזכה הקונה – ואם מת הבן בחיי האב נחלקו ר"י ור"ל לר"י לא קנה הקונה ולרשב"ם חזור ליורשי האב ולריב"ם חזור ליורשי הבן – ולר"ל זוכה אפ' שמת הבן ונחלקו האם קנין פרות דאב כקנין הגוף למנוע מכירת הבן על הצד שלא יזכה בהם אח"כ או לא כקנין הגוף דמי.
3. תוס' מתרץ ב' תרוצים, או דמדובר כשכתב לאשתו דין ודברים אין לי בנכסייך. או דרך קנין פרות דבעל שהוא מדרבנן לא הוי כקנין הגוף.
4. מביא ואינו קורא לרשב"ם משום דלא יכול לקרות מארצך אשר נתתי לי הו אב מ"מ מביא דקרינן בזה אדמתך. ותוס' חולק דאם קרינן אדמתך קרינן גם ארצך ולכן כותב דמביא מדרבנן ולא קורא או משום דמיחזי כשיקרא או דלא יבוא לפטור מתרומ"מ.
5. אי אמר ר"י לענין בכורים הו"א הכא מודה לר"ל דאבוה לגבי בריה לא משאיר לעצמו קנין הגוף. ואם אמר ר"ל לענין בכורים היה ה"א דכאן משאיר לעצמו קנין גוף דאבוה אפ' לגבי בריה משאיר לעצמו יותר. [ועי' רשב"ם דהיינו יכולים לאמר איפכא לר"ל].
6. דשם מבואר דאם אמר נכסי לראשון ואחריו לשני ואחריו לשלישי דאם מת שני בחיי ראשון אין לשלישי כלום וע"כ דקנין פרות דראשון הוי כקנין הגוף ולכן היכא דאין לשלישי לזכות יכול לזכות הראשון בהכל, אבל לר"ל דלאו כקנין הגוף דמי קשה דלמה לא יחזור ליורשי ראשון. ותירצה הגמ' אחר כך שאניה דמתכוון ליתן לראשון הכל גוף ופרות לזמן.

תשובה יג.

1. לרשב"ם לא גרסינן והגמ' הקשתה לר"י שאמר דקנין פרות כקנין הגוף דמי מברייתא דמבואר דיחזור ליורש נותן ותירצה דקנין פרות כקנין הגוף דמי הוי מח' רבי ורשב"ג. לתוס' גרסינן ליה והקשתה הגמ' על ר"ל דתירץ אחר כך שאניה מברייתא הנ"ל ולא מצינו דנחלקו התנאים בזה ומתרתה הגמ' דאחר כך הוה פלוגתא דרבי ורשב"ג וא"א דנחלקו שם אי קנין פרות כקנין הגוף דמ"מ לא יכול הראשון למוכרו הכל דומיא דאב דלא יכול למוכרו כשנתן הגוף לבני (תוס' בגליון)
2. המשיא עצה למוכרו נכסיו כרשב"ג. ורק המשיא נקרא רשע ערום דחוטא ולא לו אבל הראשון דיש לו הנאה לא נקרא כך. ומ"מ בדיעבד אסור.
3. גמר מיתה מסביר רשב"ם ושעה שמתחיל "לטרופ" – וגמר מיתה הוא רגע אחרי מיתתו – והגמ' אומרת שאחד שאומר אחר כך מתכוון שמגמר מיתה יעבור לשני ומתנת שכי"מ חלה רק לאחר גמר מיתה – ואפ' שאביי אמר במקום אחר שגם שכי"מ עם גמר מיתה חזר בו מכח רבא דגט דמבואר דהיכא דאמר הרי זה גיטך לאחר מיתה אינו גט דלאחר מיתה כוונתו רגע לאחר גמר מיתה.
4. אפ' עבדים יכול למוכרו דהיה ה"א דלא נותן לו ע"מ לעשות אסורים דאסור לשחרר עבדו אפ' לעשות תכריכין למת, דהיה ה"א דנתן לו ע"מ שיהנו בהם בני"א ולא שיעשה בהם אסורי הנאה.

תשובה יד.

1. מסקי' שלענין עצם יציאת המצוה דהוא "הפירות" לכו"ע יצא, דהא לכו"ע נתן הפירות, ורק נחלקו בגוונא שמכרן או אכלן.
2. אינו יוצא משום דכתיב "לכם", ובעינן שכ"א יסתלק מחלקו ויתנו לשותפו במתנה גמורה.
3. לענין יציאת ולענין חלה ועוד, כיון דכתיב בלשון רבים אמרינן דאף של שותפין חייב. אבל לענין אתרוג כיון דלא כתיב פרי עץ הדרכם, אמרי' דקפיד רחמנא דיהי' לכל אחד ואחד והיינו לכם. ובאתרוג הקהל היינו רק משום שאדעתא דהכי קנו כדי שכולם יצאו בו, וכ"א נותן חלקו לגמרי לחבירו כדי שיצא.
4. רק בגיטין וקידושין לרווחא דמילתא הצריך ר' מאיר תנאי כפול. ובמתנה ע"מ להחזיר הוא אף דהוי תנאי ומעשה בדבר אחד, איכא למימר דרבא לא ס"ל הכי, ועוד י"ל דאי נימא דע"מ כאמר מעכשיו דמי, שפיר לא הוי בדבר אחד, ועוד י"ל דסוגיין אתי כרבנן.
5. באופן שאמר שיחזיר לי, אף לרשב"ג אינה מכירה, דהא לא קיים תנאו, דהא אינו חוזר לו.